

INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj –decembar/prosinac 2019. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	5
<i>Kretanje industrijske proizvodnje.....</i>	5
<i>Maloprodaja.....</i>	7
<i>Tržište rada.....</i>	8
2. Javne finansije.....	9
<i>Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini.....</i>	10
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda</i>	12
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	13
<i>Cijene.....</i>	13
<i>Monetarni sektor.....</i>	14
<i>Bankarski sektor.....</i>	16
<i>Berze u Bosni i Hercegovini.....</i>	17
4. Vanjski sektor.....	19
<i>Vanjskotrgovinska robna razmjena.....</i>	19
5. Strane direktne investicije.....	21

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu Bosne i Hercegovine. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

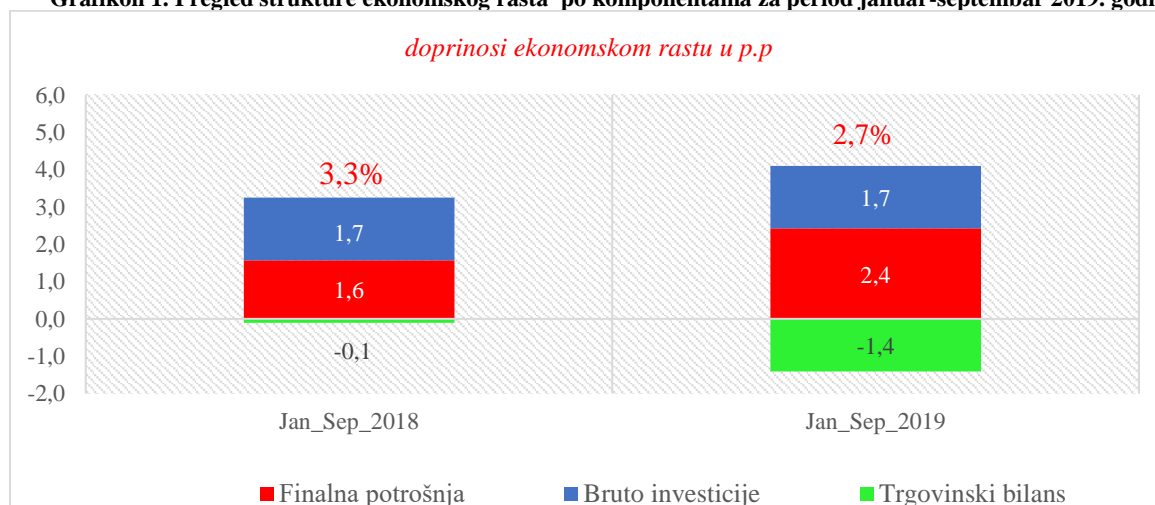
Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju Bosne i Hercegovine.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima Bosne i Hercegovine koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu Bosne i Hercegovine.

* * *

Prema trenutno raspoloživim preliminarnim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu BHAS) statistika nacionalnih računa rashodni pristup za 3 kvartala, procjenjuje se da je u Bosni i Hercegovini tokom 2019. godine nastavljen trend ekonomskog rasta. Međutim vrijedi također istaći da je ostvarena stopa ekonomskog rasta bila nešto niža u odnosu na prašlogodišnju, odnosno da je došlo do usporavanja ekonomske aktivnosti u zemlji u odnosu na prethodnu godinu. Tako je prema podacima BHAS-a za 9 mjeseci ekonomski rast u Bosni i Hercegovini iznosio 2,7% u odnosu na isti period prethodne godine kada je registrirana stopa realnog rasta bruto domaćeg proizvoda (dalje u tekstu BDP) iznosila 3,3%.¹ Glavno uporište ostvarenog ekonomskog rasta tokom ovog perioda predstavljala je domaća tražnja kroz povećanje finalne potrošnje i u manjoj mjeri investicija, dok je vanjski sektor odnosno neto izvoz imao negativan utjecaj na kretanje ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini tokom posmatranog perioda. Pregled strukture ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini za period januar-septembar po komponentama prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 1. Pregled strukture ekonomskog rasta po komponentama za period januar-septembar 2019. godine



Izvor: BHAS

¹ BHAS, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup, tromjesečni podaci“, 17.01.2020. godine

U nedostatku zvaničnih podataka iz statistike nacionalnih računa za K4 2019. godine a na bazi kratkoročnih statističkih pokazatelja može se porcijeniti da je trend usporavanja ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini nastavljen i tokom posljednjeg kvartala tekuće godine. Imajući u vidu raspoloživost relevantnih podataka ovo se ponajviše odnosi na indikatore koji se tiču vanjskog sektora. Naime, slabljenje ekonomske aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima negativno se odrazilo na izvoznu tražnju za bh. proizvodima što je dovelo do pada proizvodnje u prerađivačkoj industriji i izvozu. Tako je Bosna i Hercegovina 2019. godinu okončala padom ukupnog obima industrijske proizvodnje od 5,5%, pri čemu je naročito bio značajan pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije koji je iznosio 5% u odnosu na prethodnu godinu. Ovo je na neki način i logičan slijed kretanja ako se ima u vidu visok stepen izvozne orijentacije prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini. Ovakva kretanja u okviru prerađivačkog sektora uz smanjenje izvozne tražnje direktno su se odrazila na vanjskotrgovinsku robnu razmjenu sa svijetom. Naime, tokom 2019. godine došlo je do značajnog usporavanja ukupne vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom pri čemu je izvoz roba smanjen za 3,4%, uvoz roba ostvario rast od 1,2% u odnosu na prethodnu godinu. Ovakva kretanja izvoza i uvoza koja su dodatno intenzivirana u K4 rezultirali su povećanjem vanjskotrgovinskog deficita, odnosno negativnim doprinosom ekonomskom rastu. Negativan utjecaj vanjskog sektora na ukupni ekonomski rast u 2019. godini predstavljaju najznačajniju razliku u okviru kretanja ukupnog ekonomskog rasta u zemlji. S druge strane, kada je u pitanju domaća tražnja čini se da je ista predstavljala ključno uporište ostvarenog ekonomskog rasta. Naime, zahvaljujući povećanju broja zaposlenih i penzionera te njihovih primanja u realnom smislu, kao i povećanju tekućih neto priliva iz inostranstva najvjerovatnije je omogućilo nastavak trenda rasta privatne odnosno finalne potrošnje u Bosni i Hercegovini. S druge, strane određeni kratkoročni podaci iz domena kao što su izvršeni građevinski radovi i uvoz kapitalnih proizvoda nisu nešto naročito optimistični, tako da bi doprinos ove kategorije u okviru BDP-a ograničen.

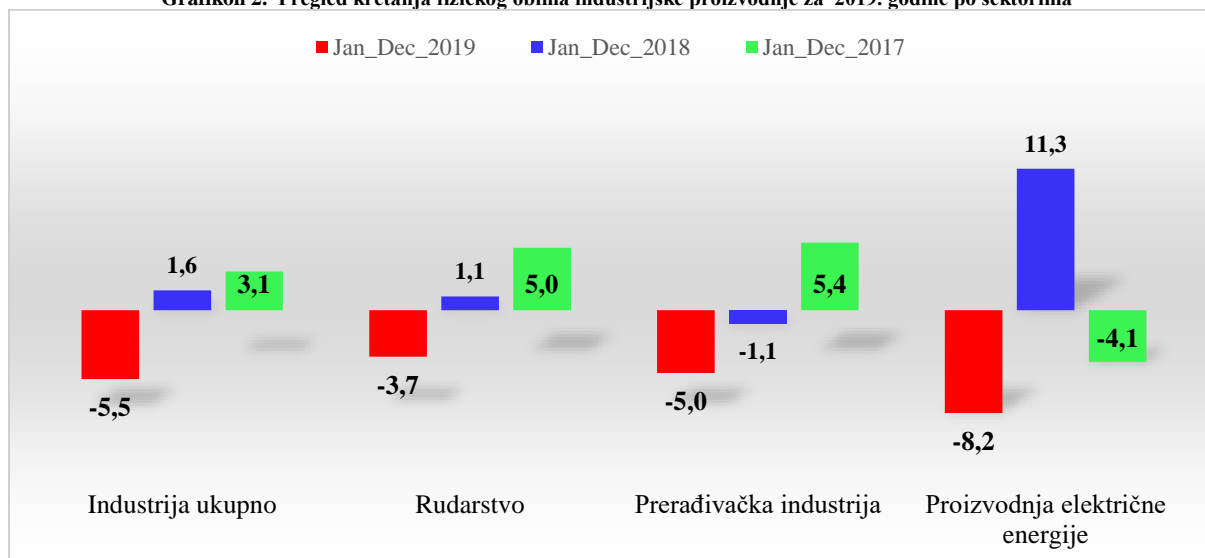
1. Realni sektor

Kretanje industrijske proizvodnje

Statistički podaci BHAS-a za 2019. godine ukazuje na to da je Bosna i Hercegovina nakon dugo godina, zabilježila izrazito nepovoljan rezultat kada je u pitanju kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje. Naime, prema preliminarnim podacima BHAS-a za 2019. godinu Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 5,5% u odnosu na prethodnu godinu.²Ovo smanjenje fizičkog obima industrijske proizvodnje predstavlja najznačajniji pad proizvodnje još od vremena svjetske ekonomske krize. Ako se pažljivije posmatra struktura fizičkog obima industrijske proizvodnje vidljivo je da je pad ostavren u okviru sva tri sektora, rudarstvo, prerađivačka industrija i u okviru sektora za proizvodnju električne energije. Grafički prikaz kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini po sektorima za 2019. godinu prikazan je na grafikonu ispod:

²Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za decembar 2019. godine-prethodni podaci“, 28.01.2020. godine.

Grafikon 2. Pregled kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje za 2019. godine po sektorima



Izvor: BHAS

Ključne razloge za ovakva kretanja u okviru industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini predstavljaju usporavanje privredne aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima kao i izazovi sa kojima se susreću domaće kompanije u pojedinim privrednim granama. Naime, prema podacima EUROSTATA-a u 2019. godine došlo je do smanjenja fizičkog obima industrijske proizvodnje u zemljama EU28 od 0,8%. Posmatrano po zemljama, najznačajnija smanjenja fizičkog obima industrijske proizvodnje su zabilježena u Njemačkoj 4,7%, Italiji 1,2%, kao i zemljama regiona Crna Gora 7,6%, Turska 1,5% i Srbija 0,2%.³ Pregled kretanja industrijske proizvodnje po sektorima u Bosni i Hercegovini se značajnije ne razlikuje od kretanja ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini, pošto je pad proizvodnje zabilježen u okviru svih sektora. Tako je najviša stopa pada proizvodnje zabilježena u okviru sektora za proizvodnju električne energije i iznosila je 8,2% u odnosu na prethodnu godinu. Pad proizvodnje električne energije je posljedica podjednagog smanjenja proizvodnje kako u hidroelektranama, tako i u termoelektranama. Pored pada u proizvodnji električne energije, tokom 2019. godine registrirano je i smanjenje proizvodnje u okviru sektora rudarstvo od 3,7%, što je ponajviše posljedica smanjenja proizvodnje u rudnicima uglja i lignita od oko 7,3% u odnosu na isti period prethodne. S druge strane, u okviru izvozno orijentirane prerađivačke industrije tokom 2019. godine došlo je do smanjenja proizvodnje od 5% u odnosu na prethodnu godinu. Ovaj pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije uzrokovan je usporavanjem ekonomske aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima, odnosno slabljenjem izvozne tražnje za proizvodima iz Bosne i Hercegovine. Detaljnijim uvidom u strukturu prerađivačke industrije vidljivo je da su tokom 2019. godine najznačajnija smanjenja proizvodnje zabilježena u okviru izvozno orijentiranih grana kao što su: nafti derivati i koks, proizvodnje tekstila i duhanska proizvodnje gdje su registrirane dvocifrene stope pada proizvodnje. Pored ovih industrijskih grana smanjenja proizvodnje su zabilježena i u okviru proizvodnje hemikalija i hemijski proizvoda, drvoprerade (osim namještaja), kože, te proizvodnje baznih metala od oko 10% respektivno u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, povećanja proizvodnje u okviru prehambene industrije i građevinskog materijala od oko 4,7%, kao i drugih industrijskih

³ EUROSTAT, Production in industry January –December 2019 /January-December 2018 (seasonally & calender adjusted data)

grana nisu bili dovoljni da bi se spriječio pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije odnosno ukupne industrijske proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu.

Maloprodaja

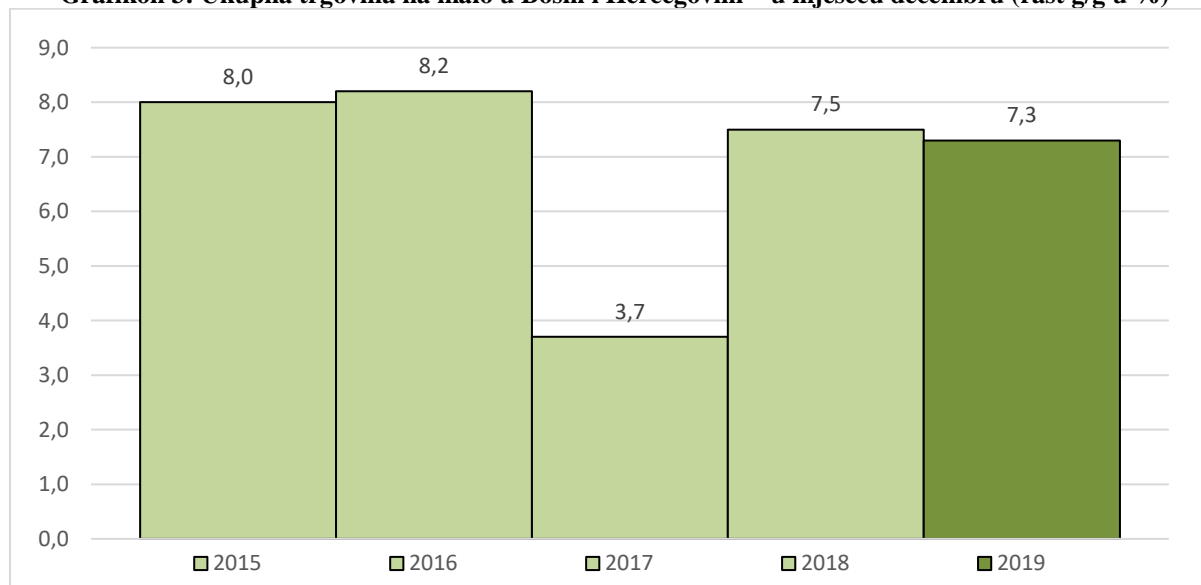
Prema podacima BHAS-a za mjesec decembar 2019. godine ukupna trgovina na malo je ostvarila realni rast prometa od 7,3%⁴. Nosilac ovog rasta bila je trgovina na malo osim trgovine motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicima (u daljem tekstu s.p.) koja je u posmatranom periodu porasla za 10,4%.

U trgovini motornim gorivima u s.p. nastavljen je trend negativnog rasta (koji je započeo u mjesecu maju) pa je tako u decembru 2019. godine zabilježeno -3,5%.

Promet u trgovini na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u s.p. zabilježio je pad od -1,8% dok je u isto vrijeme promet u trgovinama na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u nespecijaliziranim prodavnicima (u daljem tekstu n.p.) porastao za 10,3%.

U trgovini na malo informacijsko komunikacijskom opremom u s.p. ostvaren je porast od 5,7%, trgovini na malo ostalom opremom za domaćinstvo u s.p. rast od 12%, trgovini na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju u s.p. rast od 7,3%, trgovini na malo ostalom robom u s.p. rast od 16,9%, te porast u trgovini na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica od 35,8%. Kod trgovine opremom za domaćinstvo promet tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p. je ostvaren realan porast za 25% u posmatranom periodu, dok je trgovina na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. ostvarila rast od 12,1%.

Grafikon 3: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini – u mjesecu decembru (rast g/g u %)



Izvor: BHAS

Rast prometa ostvaren je i u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. od 6%, te kod prometa na malo sportskom opremom, igrama i igračkama u s.p. od 17,3%. Jedina kategorija u okviru trgovine opremom za domaćinstvo koja je zabilježila negativnu stopu rasta od -6,8%, u mjesecu decembru 2019. godine, bila je trgovina na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p.

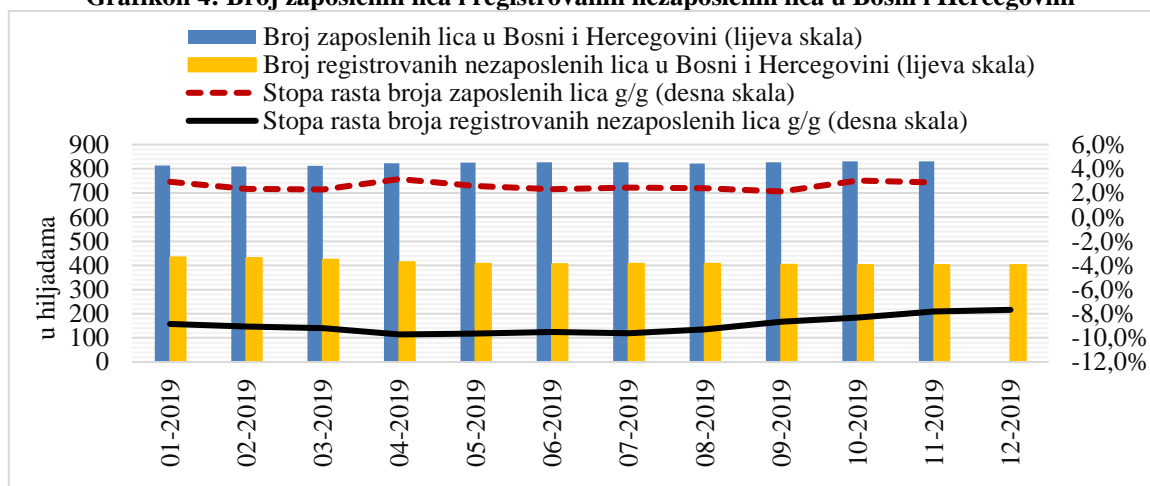
⁴ Izvor podataka: BHAS

Tržište rada

U novembru 2019. godine broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini prema Agenciji za statistiku Bosne i Hercegovine iznosi 831,1⁵ hiljada i uvećan je za 2,9% u odnosu na novembar 2018. godine. Podatak o broju zaposlenih lica za decembar 2019. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije. Najveći doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica u novembru bio je u području djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala sa stopom rasta od 3,8% g/g (doprinos rastu 0,7 p.p.) i djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane 12,3% g/g (0,6 p.p). Pored pomenutih djelatnosti, više stope rasta broja zaposlenih lica registrovane su u području djelatnosti građevinarstva (5,2% g/g), informacija i komunikacija (7,8% g/g) te ostalih uslužnih djelatnosti (11,2% g/g). Iako su u istom mjesecu u pojedinim područjima djelatnosti stope rasta broja zaposlenih lica takođe bile veće, imale su nešto manji doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica zbog malog udjela⁶ U području djelatnosti prerađivačke industrije broj zaposlenih lica je uvećan za 1% g/g, što je sporija stopa rasta u odnosu na prethodnu godinu zbog dešavanja u oblasti prerađivačke industrije (detaljnije u poglavlju Industrijska proizvodnja).

U Bosni i Hercegovini broj registrovanih nezaposlenih lica u decembru 2019. godine prema podacima zavoda za zapošljavanje iznosio je 401,8 hiljada i smanjen je za 7,7% u odnosu na decembar 2018. godine. Posmatrajući cijelu 2019. godinu prosječan broj registrovanih nezaposlenih lica je iznosio 411,2 hiljada što je za 9% manje u odnosu na 2018. godinu. Intenzitet smanjenja broja registrovanih nezaposlenih lica bio je veći u poređenju sa 2018. godinom.⁷ Anketna stopa nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini u 2019. godini je smanjena i iznosi 15,7%. Prema podacima Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine stopa registrovane nezaposlenosti u novembru 2019. godine iznosila je 32,6%.⁸

Grafikon 4: Broj zaposlenih lica i registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini



Izvor: BHAS, Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske, Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta

U Bosni i Hercegovini prosječna neto plata u novembru 2019. godine iznosila je 928 KM uz nominalni rast od 3,2% u odnosu na novembar 2018. godine. Realni rast prosječne neto plate bio je nešto sporiji zbog inflacije. Podatak o prosječnoj neto plati za decembar 2019. godine

⁵ Privremeni podatak, BHAS.

⁶ Broj zaposlenih lica u novembru 2019. godine u djelatnosti poslovanja nekretninama je uvećan za 8,1% g/g, u području administrativnih i pomoćnih uslužnih djelatnosti 7% g/g i sl.

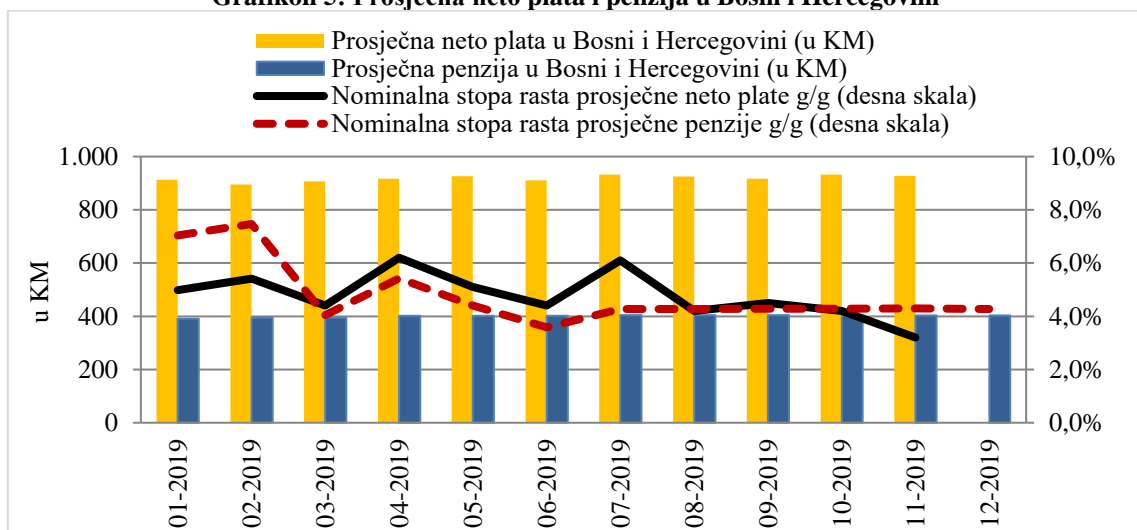
⁷ U 2018. godini prosječan broj registrovanih nezaposlenih lica smanjena je za 7,7% g/g.

⁸ Podatak o stopi registrovane nezaposlenosti se odnosi na novembar jer podaci o broju zaposlenih lica za decembar nisu bili objavljeni u periodu izrade Informacije.

nije objavljen u periodu pripreme Informacije. Najveće nominalne stope rasta prosječne neto plate su bile u području djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije (11,2% g/g), poslovanja nekretninama (9,7% g/g). Međutim, i dalje najveća prosječna isplaćena neto plata je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.516 KM). Najniža isplaćena neto plata bila je u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (580 KM). U djelatnostima koje zapošljavaju najviše lica u Bosni i Hercegovini (industrija i trgovina) neto plata je uvećana za 4,2% g/g (prerađivačka industrija) i 5,6% g/g (trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala).

Broj penzionisanih lica u Bosni Hercegovini se tokom 2019. godine postepeno uvećavao i u prosjeku iznosi 682,9 hiljada što je za 1,5% više u poređenju sa prosječnim brojem penzionera u 2018. godini.⁹ Rast penzija u oba entiteta se odrazio na prosječnu penziju u Bosni i Hercegovini. U 2019. godini prosječna penzija u Bosni i Hercegovini iznosila je 401¹⁰ KM i u odnosu na prosječnu penziju u 2018. godini nominalno je veća za 4,8%. Uz rast prosječnih penzija uvećane su i najniže penzije. Najniža penzija u Federaciji Bosne i Hercegovine u decembru 2019. godine iznosila je 371,8 KM, a u Republici Srpskoj iznosi 195,7 KM za penzijski staž do 15. godina.

Grafikon 5: Prosječna neto plata i penzija u Bosni i Hercegovini



Izvor: BHAS, Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske

2. Javne finansije

U 2019. godini u Bosni i Hercegovini je prikupljeno oko 15,8 milijardi KM javnih prihoda. U poređenju sa prethodnom godinom, javni prihodi su veći za 3,7%. Na rast javnih prihoda najviše su uticali prihodi koje je naplatila Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu UIO), sa učešćem od oko 51%.

Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini

⁹ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta (u ili izvan Bosne i Hercegovine).

¹⁰ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog boja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

Indirektni porezi. U toku posmatrane godine, ukupno je naplaćeno oko 8,0 milijardi KM bruto prihoda od indirektnih poreza. U poređenju sa prethodnom godinom, ovi prihodi veći su za oko 390 miliona ili 5,1%. Tokom istog perioda, naplaćeni neto prihodi su iznosili oko 6,5 milijarde KM, što je za oko 321 miliona KM ili 5,2% više nego u 2018. godini. Povrati sa jedinstvenog računa Uprave za indirektno oporezivanje (u daljem tekstu JR UIO) su rasli skoro istom stopom kao i bruto prihodi od indirektnih poreza (5,0% g/g).

Sve pojedinačne kategorije neto prihoda, dale su ili pozitivan ili neutralan doprinos rastu neto prihoda od indirektnih poreza. Mađu njima treba istaći najznačajnije, a to su neto prihodi od poreza na dodatu vrijednost (PDV) sa 2,9 p.p., prihodi od akciza 1,4 p.p. i prihodi od putarina sa 0,5 p.p..

Tabela 1: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	2019 struk- tura	2018 jan- dec	2019 jan- dec	2019 K1	2019 K2	2019 K3	2019 K4	2019 okt	nov	dec
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	7,8	5,1	7,2	5,9	3,8	4,1	0,6	0,7	11,6
Povrati	18,1	4,4	5,0	7,0	22,4	-8,4	0,9	8,8	-8,4	1,3
<u>Neto prihodi - prikupljeno</u>	<u>81,9</u>	<u>8,6</u>	<u>5,2</u>	<u>7,2</u>	<u>2,3</u>	<u>6,5</u>	<u>4,8</u>	<u>-1,0</u>	<u>2,4</u>	<u>14,4</u>
<i>PDV</i>	50,4	7,4	4,8	6,1	0,7	7,9	4,3	-4,0	6,4	11,5
<i>Carine</i>	3,8	6,5	4,9	7,1	8,5	1,3	3,1	-1,0	-1,2	11,7
<i>Akcize</i>	19,2	-1,4	6,1	4,0	4,9	10,6	4,2	-0,2	-8,2	26,8
<i>Putarine</i>	8,1	62,3	4,7	21,8	2,0	0,0	1,6	-2,9	-4,2	13,0
<i>Ostali prihodi</i>	0,2	4,0	0,6	2,9	3,9	-3,8	-0,8	-3,7	-3,2	5,1
<i>Neusklađeni prihodi</i>	0,2	-30,2	52,9	-	-	-97,0	-	-	-	-
<u>Raspoloživo za raspodjelu</u>	<u>100,0</u>	<u>8,0</u>	<u>5,1</u>	<u>6,9</u>	<u>6,1</u>	<u>4,0</u>	<u>3,6</u>	<u>-0,8</u>	<u>0,4</u>	<u>12,0</u>
Minimalne rezerve	18,6	16,0	-4,1	3,9	-7,5	-11,8	0,8	8,4	-8,7	2,1
<u>Budžeti</u>	<u>81,4</u>	<u>6,1</u>	<u>7,4</u>	<u>7,6</u>	<u>10,3</u>	<u>7,9</u>	<u>4,2</u>	<u>-2,7</u>	<u>2,4</u>	<u>14,5</u>
Servisiranje vanjskog duga	9,8	-4,3	-16,7	-10,5	-12,2	-23,2	-21,5	-24,3	1,5	-35,9
<i>FBiH</i>	6,3	-4,6	-16,4	-12,7	-12,6	-21,5	-19,9	-32,0	3,0	-30,5
<i>RS</i>	3,4	-4,6	-17,9	-8,5	-11,5	-28,0	-24,2	-7,9	-2,2	-43,5
<i>BD</i>	0,1	55,5	19,5	49,6	-2,7	27,9	-43,4	-100,0	0,0	-90,0
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	71,6	8,2	11,9	10,9	15,8	11,9	9,3	0,2	2,5	29,9
<i>Institucije BiH</i>	9,4	0,0	0,0	-1,6	0,0	1,5	0,0	0,0	-4,5	4,8
<i>FBiH</i>	39,7	10,0	13,6	13,0	18,4	12,8	10,8	1,7	3,4	31,8
<i>RS</i>	20,1	10,0	15,5	14,9	20,7	15,5	11,7	-2,4	4,2	43,0
<i>BD</i>	2,4	5,4	6,6	4,2	9,0	6,9	6,4	-3,0	3,7	21,1

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. Tokom 2019. godine ukupno naplaćeni bruto prihodi od PDV-a su iznosili oko 5,4 milijarde KM, što je za 4,7% više nego u 2018. godini. Neto prihodi od PDV-a u istom periodu su iznosili oko 4,0 milijarde KM i viši su za 4,8% od naplaćenih u 2018. godini.

U strukturi naplaćenih prihoda od PDV-a dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba sa iznosom od oko 3,4 milijardi KM (4,4% g/g).

Akcize. Neto prihodi od akciza u 2019. godini, veći su za 89 miliona ili 6,1% g/g. Na kraju posmatrane godine, iznos naplaćenih neto prihoda od akciza je iznosio oko 1,5 milijardu KM. Pozitivan doprinos rasu prihoda od akciza su dali prihodi od akciza pri uvoza roba, dok su prihodi od akciza imale negativan doprinos rastu. Ovo naravno ukazuje i na stope rasta koje su ostvarile pomenuti prihodi od akciza (17,7% g/g uvozne akcize i -43,1% g/g domaće akcize).

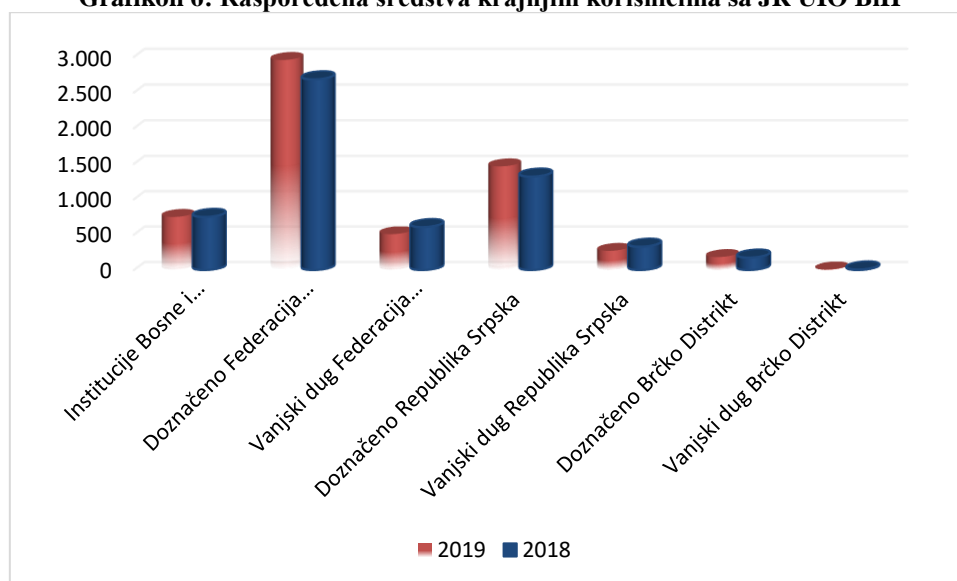
Rast prihoda od akciza po osnovu uvoza ostvaren je zahvaljujući značajnom povećanju prihoda od akciza na uvoznu naftu i naftne derivate (33,2% g/g), ali i porastu prihoda od akciza na uvoz duvana i duvanskih prerađevina (11,4% g/g).

Kao i u ranije posmatranim periodima, prihodi od akciza na domaće proizvode i dalje imaju negativnu stopu rasta. Smanjenje prihoda od akciza na domaće proizvode zabilježeno je kod glavnih kategorija prihoda i to: akciza na domaću naftu i naftne derivate (79,0% g/g) i akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine (21,6% g/g).

Putarine. Na kraju posmatranog perioda, prihodi od putarina su iznosili oko 650 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, zabilježili su rast od 4,7%.

Carine. Prihodi od carina na kraju posmatranog perioda su iznosili oko 301 miliona KM, čime su ostvarili rast od 4,9% g/g.

Grafikon 6: Raspoređena sredstva krajnjim korisnicima sa JR UIO BiH



Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

Raspoređeni prihodi. Na kraju 2019. godine, ukupni prihodi raspoloživi za raspodjelu su iznosili oko 8,0 milijardi KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini u iznosu od oko 403 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 1,4 milijarde KM i sredstava za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od 750 miliona KM, UIO Bosne i Hercegovine, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 5,4 milijarde KM krajnjim korisnicima prema važećim koeficijentima. Od tog iznosa Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 3,5 milijardi KM (za servis vanjskog duga oko 506 miliona KM), Republici Srpskoj oko 1,7 milijarde KM (za servis vanjskog duga oko 270 miliona KM) i Brčko Distriktu oko 191 milion KM (oko 8,5 miliona KM za servis vanjskog duga). U poređenju sa istim periodom prethodne godine raspoređena sredstva sa jedinstvenog računa UIO za servis vanjskog duga su manja za 16,7%, dok su raspoređena sredstva krajnjim korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga uvećana za 11,9%.

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda

Tokom 2019. godine, entitetske poreske uprave, ukupno su prikupile oko 7,8 milijardi KM javnih prihoda iz svojih nadležnosti. Neznatan rast ukupno prikupljenih prihoda u obje entitetske poreske uprave, rezultirao je uvećanjem istih na Nivou Bosne i Hercegovine od svega

2,4% g/g. Razlog niske stope rasta prihoda entitetskih poreskih uprava jeste smanjenje prihoda od direktnih poreza. Detalji slijede u tabeli ispod.

Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u periodu januar - decembar

Naziv prihoda	Federacija Bosne i Hercegovine			Republika Srpska			Bosna i Hercegovina		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2018	2019		2018	2019		2018	2019	
Direktni porezi	1.026,7	919,0	-10,5	492,6	473,4	-3,9	1.519,3	1.392,4	-8,4
Porez na dohodak	459,1	424,4	-7,6	229,2	190,2	-17,0	688,3	614,6	-10,7
Porez na dobit	396,6	387,6	-2,3	220,8	238,0	7,8	617,4	625,6	1,3
Porezi građana	169,7	106,4	-37,3	42,6	45,2	6,1	212,3	151,6	-28,6
Ostali porezi	1,2	0,6	-47,6	0,0	0,0	-	1,2	0,6	-47,6
Takse, kazne i naknade	704,2	710,6	0,9	411,8	430,7	4,6	1.116,0	1.141,3	2,3
Doprinosi	3.446,4	3.666,2	6,4	1.513,3	1.574,0	4,0	4.959,7	5.240,2	5,7
PIO	1.910,1	2.035,8	6,6	861,1	892,0	3,6	2.771,2	2.927,8	5,7
Zdravstvo	1.377,7	1.461,4	6,1	539,1	564,6	4,7	1.916,8	2.026,0	5,7
Nezaposleni	158,6	169,0	6,6	35,3	36,7	4,1	193,9	205,8	6,1
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	72,5	75,2	3,7	72,5	75,2	3,7
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	5,3	5,4	2,8	5,3	5,4	2,8
Ostali prihodi	5,3	4,7	-11,6	22,3	15,5	-30,5	27,6	20,2	-26,9
UKUPNO	5.182,7	5.300,6	2,3	2.439,9	2.493,5	2,2	7.595,0	7.773,9	2,4

Izvor: entitetske poreske uprave

Doprinosi. Najznačajnija i kategorija sa najvećim udjelom u prihodima poreskih uprava su prihodi od socijalnih doprinosa. Na kraju 2019. godine, ukupno naplaćeni prihodi po osnovu socijalnih doprinosa su iznosili oko 5,2 milijardi KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, isti su uvećani za 5,7%. Najznačajnije kategorije socijalnih doprinosa i dalje su doprinosi za penzijsko invalidsko osiguranje i doprinosi za zdravstveno osiguranje.

Direktni porezi. Prihodi po osnovu direktnih poreza u oba entiteta, na kraju posmatrane godine, i dalje bilježe negativne stope rasta, što je naravno, dovelo do njihovog smanjenja posmatranog na nivou Bosne i Hercegovine. Na kraju posmatranog perioda tekuće godine, ukupni prihodi od direktnih poreza su iznosili oko 1,4 milijarde KM i manji su za 8,4% g/g. Sve kategorije direktnih poreza u nadležnosti poreske uprave u Federaciji Bosni i Hercegovini bilježe negativne stope rasta (što je i uticalo na negativne stope rasta na nivou Bosne i Hercegovine), dok su kod poreske uprave Republike Srpske jedino prihodi od poreza na dohodak i dalje smanjeni. Negativna stopa rasta prihoda od poreza na dobit u Federaciji Bosne i Hercegovine rezultat je negativne stope rasta prihoda od poreza na dobit pravnih lica, uprkos pozitivnoj stopi rasta prihoda od poreza na dobit banaka i drugih finansijskih institucija.

Ostali javni prihodi. Ostali javni prihodi iz nadležnosti poreskih uprava u koje spadaju takse, kazne, naknade i ostali prihodi, su ostvarili povećanje od 2,3% g/g. Po ovom osnovu prikupljeno je oko 1,1 milijardu KM prihoda.

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

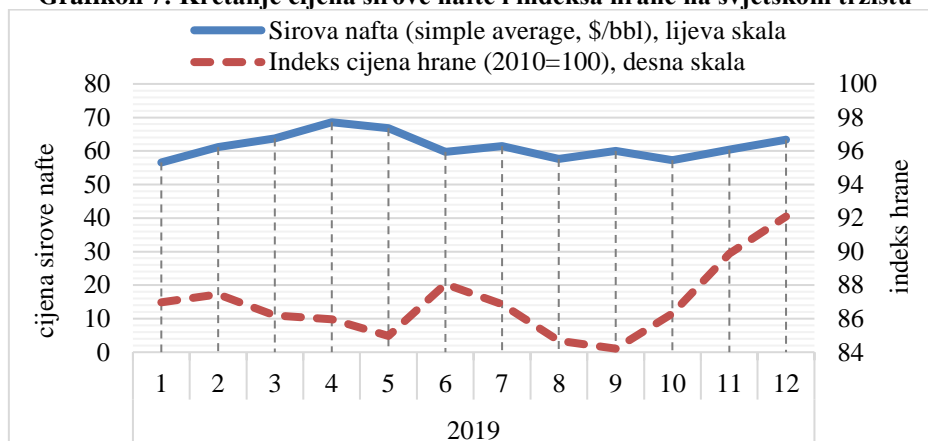
Cijene

Cijena sirove nafte na svjetskom tržištu u decembru 2019. godine iznosila je 63,4 \$/barelu i veća je za 17,4% u odnosu na decembar 2018. godine. Međutim, prosječna cijena sirove nafte za 2019. godinu iznosila je 61,4 \$/barelu i niža je oko 10% u odnosu na 2018. godinu. Na grafikonu ispod se može vidjeti da cijena sirove nafte postepeno raste od oktobra. S druge

strane, indeks cijena hrane na svjetskom tržištu bio je veći za 7% u decembru 2019. godine u odnosu na decembar 2018. godine. Kretanje cijena sirove nafte i hrane u 2019. godini predstavljeno je na grafikonu ispod.

U EU 28 inflacija mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena u decembru 2019. godine iznosila je 1,6% u odnosu na decembar prethodne godine odnosno u prosjeku za cijelu 2019. godinu iznosila je 1,5%.¹¹

Grafikon 7: Kretanje cijena sirove nafte i indeksa hrane na svjetskom tržištu



Izvor: Svjetska banka

U Bosni i Hercegovini u decembru 2019. godine registrovana je inflacija od 0,3% u odnosu na isti mjesec 2018. godine. Prosječan rast ukupnog nivoa cijena u Bosni i Hercegovini u 2019. godini bio je znatno sporiji u odnosu na prethodnu godinu.¹² U periodu I-XII 2019/I-XII 2018 prosječna inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena je iznosila 0,6%. Niskoj stopi inflacije doprinijelo je smanjenje kao i skroman rast cijena u pojedinim odjeljcima indeksa potrošačkih cijena (tabela ispod).

U periodu I-XII 2019/I-XII 2018 najbrži rast cijena bio je u odjeljku alkoholnih pića i duvana (5,1%). Rast cijena duvana i cigareta u 2019. godini podstaknut je povećanjem akciza na duvan i cigarete odnosno usklađivanjem sa zakonodavstvom Evropske unije.¹³ U odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata cijene su u posmatranom periodu uvećane za 2,4% g/g zbog povećanja cijena tečnih i čvrstih goriva, vodosnabdijevanja, plina i najamnina za stanovanje. U odjeljku hrane i bezalkoholnih pića cijene su uvećane za 1,1% u posmatranom periodu, što je posljedica povećanja cijena hrane jer su cijene bezalkoholnih pića smanjene. Cijene u odjeljku prevoza bile su veće za 1% u odnosu na 2018. godinu.

Tabela 3: Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini

Odjeljak	XII 2019	I-XII 2019
	XII 2018	I-XII 2018
00 Ukupan indeks	100,3	100,6
01 Hrana i bezalkoholna pića	101,5	101,1
02 Alkoholna pića i duvan	105,7	105,1
03 Odjeća i obuća	88,3	89,3

¹¹ Izvor: EUROSTAT.

¹² Inflacija u Bosni i Hercegovini u periodu I-XII 2018. godine je iznosila 1,4% g/g.

¹³ Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 2,86 KM, a specifična akciza 1,65 KM za isto pakovanje. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iskazane za 1000 komada cigareta i iznosi 114,40 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2019. godinu. Pored provođenja akcizne politike na cigarete i duvan u julu 2019. godine takođe je došlo do poskupljenja cijena cigareta pojedinih proizvođača, što je dodatno uticalo na rast cijena ovog proizvoda.

04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	100,9	102,4
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	99,7	99,6
06 Zdravstvo	100,6	101,2
07 Prevoz	99,2	101,0
08 Komunikacije	100,1	99,5
09 Rekreacija i kultura	101,3	101,2
10 Obrazovanje	100,2	100,5
11 Restorani i hoteli	101,2	100,9
12 Ostala dobra i usluge	100,3	99,6

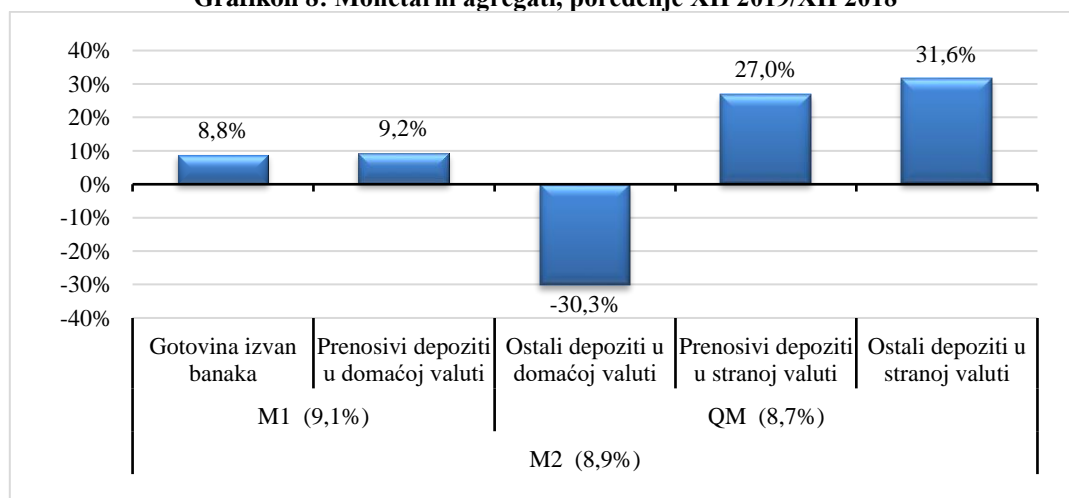
Izvor: BHAS

Monetarni sektor

Zahvaljujući rastu kvazi novca i transakcijskog novca, ukupna novčana masa (u daljem tekstu M2) prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu CBBiH) na kraju decembra 2019. godine uvećana je za 8,9% u odnosu na decembar 2018. godine i iznosi 26,4 mlrd. KM. Na kraju 2019. godine transakcijski novac (u daljem tekstu M1) zabilježio je povećanje od 9,1% g/g, a kvazi novac (u daljem tekstu QM) povećanje od 8,7% g/g.

Najveći doprinos rastu M2 u okviru QM dali su ostali depoziti u stranoj valuti (7,6 p.p.) uz stopu rasta 31,6% g/g uslijed promjene metodologije¹⁴ statistike monetarnog i finansijskog sektora što je uticalo na smanjenje ostalih depozita u domaćoj valuti (-30,3% g/g uz negativan doprinos rastu M2 od -5,4 p.p.). U okviru M1 najveći doprinos rastu M2 u posmatranom mjesecu dali su prenosivi depoziti u domaćoj valuti (3,1 p.p.) sa stopom rasta od 9,2% g/g.

Grafikon 8: Monetarni agregati, poređenje XII 2019/XII 2018



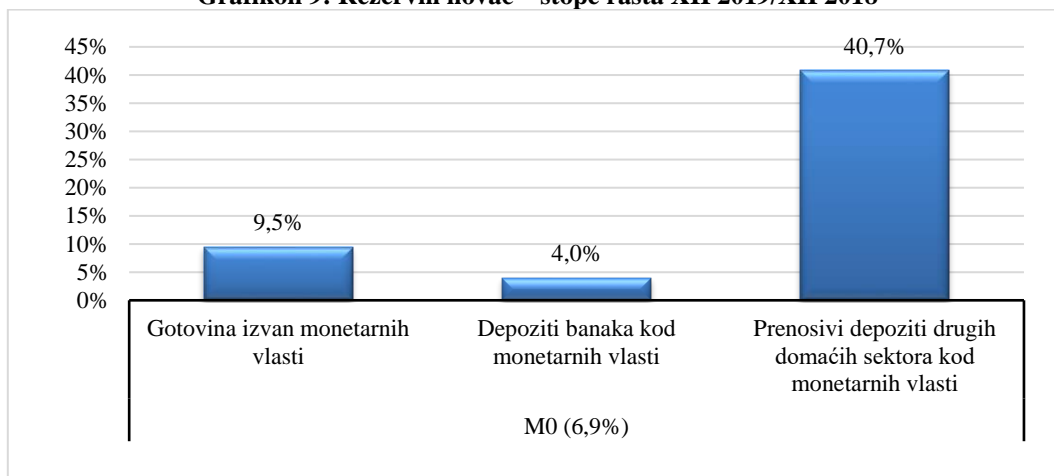
Izvor: CBBiH

Sve komponente rezervnog novca (u daljem tekstu M0) nastavile su pozitivna trend kretanja u decembru 2019. godine. Zbog toga je M0 na kraju decembra 2019. godine iznosio 11,1 mlrd. KM i veći je za 6,9% u odnosu na isti mjesec prošle godine. Pokrivenost rezervnog novca

¹⁴ Centralna banka Bosne i Hercegovine je napravila metodološke izmjene vezano za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, a u vezi s klasifikacijom finansijskih instrumenata s deviznom klauzulom. Na ovaj način je obavljeno važno usklađivanje s međunarodnim standardima, te tako poboljšana kvaliteta i međunarodna uporedivost podataka. Novi Priručnik i Vodič za kompilaciju monetarne i finansijske statistike Međunarodnog monetarnog fonda iz 2016. godine, kao i Evropski statistički standardi (ESA 2010), propisuju da se instrumenti s valutnom klauzulom trebaju klasifikovati kao instrumenti u stranoj valuti. U skladu s tim je, počevši od januarskih podataka 2019. godine, napravljena reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredita, vrijednosnih papira, depozita) originalno iskazanih u KM, a koji imaju valutnu klauzulu, s pozicija domaće valute u pozicije strane valute. Izvor: Centralna banka Bosne i Hercegovine.

deviznim rezervama iznosila je 113,3% čime su ispoštovane odredbe valutnog odobora. Najveću stopu rasta g/g su imali prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti (40,7% g/g) ali je njihov doprinos rastu M0 bio zanemariv (0,5 p.p.) zbog malog udjela u M0. Najveći doprinos rastu M0 dala je gotovina izvan monetarnih vlasti (4,3 p.p.) sa stopom rasta od 9,5% g/g, a potom depoziti banaka kod monetarnih vlasti sa stopom rasta od 4% g/g (2,1 p.p.).

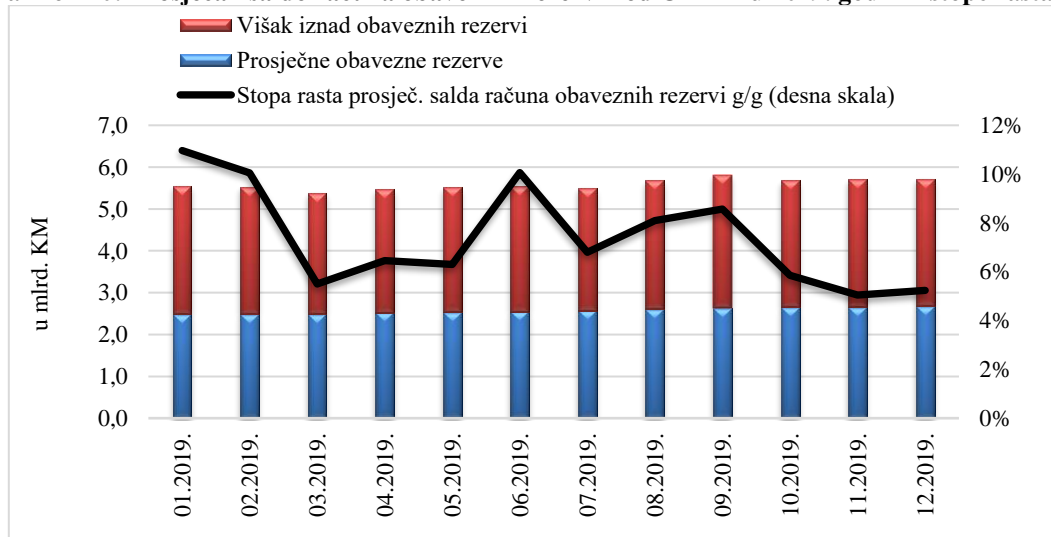
Grafikon 9: Rezervni novac – stope rasta XII 2019/XII 2018



Izvor: CBBiH

Prosječne obavezne rezerve nastavile su pozitivan rast u decembru 2019. godine. Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH iznosio je 5,7 mlrd. KM, a stopa rasta iznosila je 5,2% g/g. Prosječne obavezne rezerve u posmatranom periodu iznosile su 2,7 mlrd. KM uz rast od 9,5% g/g, a višak iznad obaveznih rezervi 3 mlrd. KM uz rast od 1,8% g/g. Prosječna stopa obavezne¹⁵ rezerve iznosila je 10%, dok je implicitna¹⁶ stopa obavezne rezerve iznosila 21,3%. Na grafikonu ispod predstavljeno je kretanje prosječnog salda obaveznih rezervi kod CBBiH tokom 2019. godine.

Grafikon 10: Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH u 2019. godini i stope rasta g/g



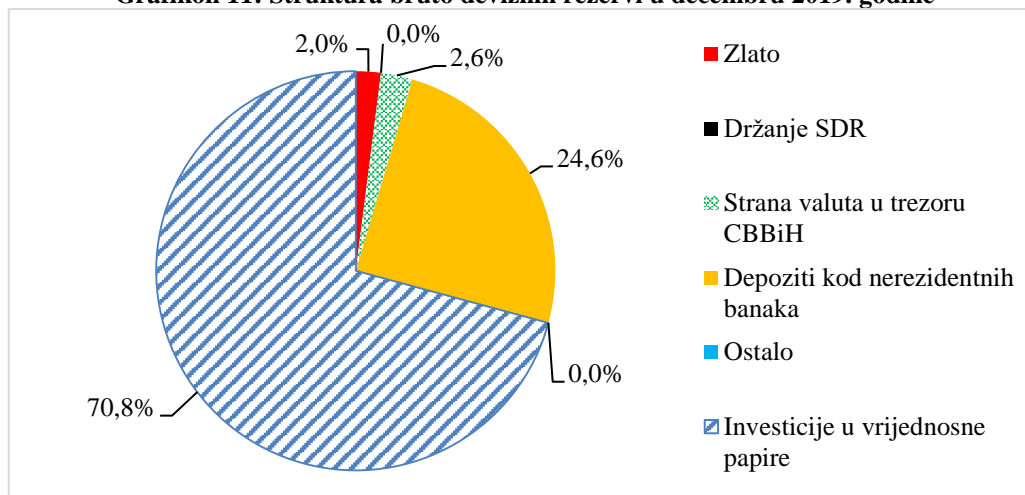
Izvor: CBBiH

¹⁵ Prosječna stopa obavezne rezerve = Prosječne obavezne rezerve/ osnovica za obračun obavezne rezerve.

¹⁶ Implicitna stopa obavezne rezerve = Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH/osnovica za obračun obaveznih rezervi.

Bruto devizne rezerve na kraju decembra 2019. godine iznosile su 12,6 mlrd. KM i veće su za 8,4% u odnosu na decembar 2018. godine. U okviru bruto deviznih rezervi najveće stope rasta u decembru 2019. godine u odnosu na decembar 2018. godine imali su zlato (21% g/g), strana valuta u trezoru CBBiH (17,7% g/g), a potom investicije u vrijednosne papire (8,4% g/g) i depoziti kod nerezidentnih banaka (6,6% g/g). Kao i prethodne godine, u strukturi bruto deviznih rezervi dominiraju investicije u vrijednosne papire (70,8%), a zatim slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (24,6%) te strana valuta u trezoru CBBiH (2,6%) što je predstavljeno na grafikonu ispod.

Grafikon 11: Struktura bruto deviznih rezervi u decembru 2019. godine

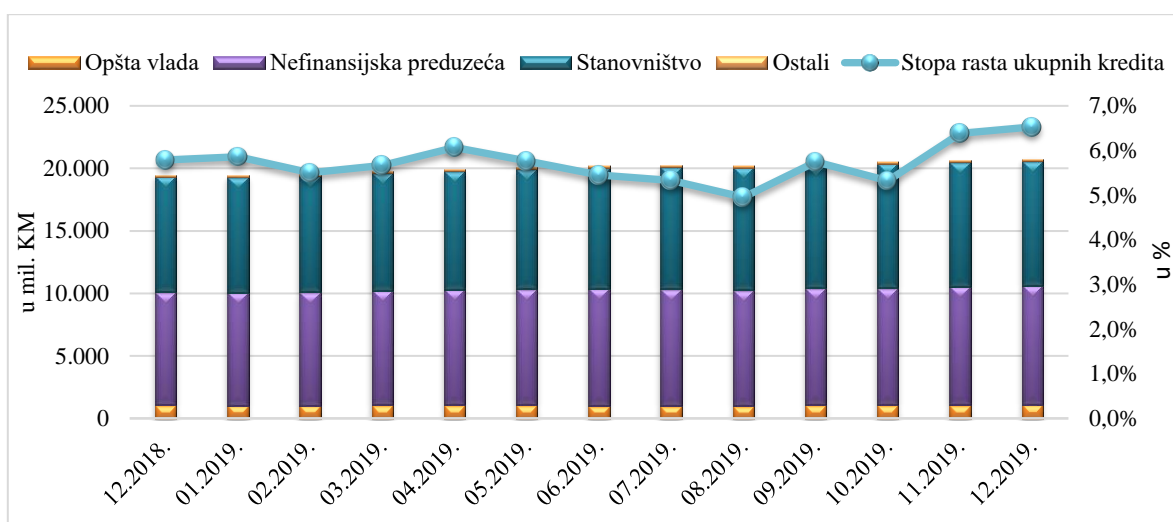


Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

Na kraju mjeseca decembra 2019. godine ukupni plasirani krediti su uz stopu rasta od 6,5% g/g dostigli 20,7 mlrd. KM. Najveće učešće u ukupnim kreditima 48,1%, su imali krediti plasirani stanovništvu sa dostignutih 10 mlrd. KM i stopom rasta od 7,9% g/g. Drugi po veličini sa učešćem 45,8%, su bili krediti plasirani nefinansijskim preduzećima sa dostignutih 9,5 mlrd. KM i stopom rasta od 5,2% g/g (ova dva segmenta kreditnih plasmana zajedno čine 93,9% svih kredita). Treći po veličini sa učešćem 5,3% su bili krediti plasirani opštoj vladi sa dostignutim iznosom od 1,1 mlrd. KM i stopom rasta 5,4% g/g.

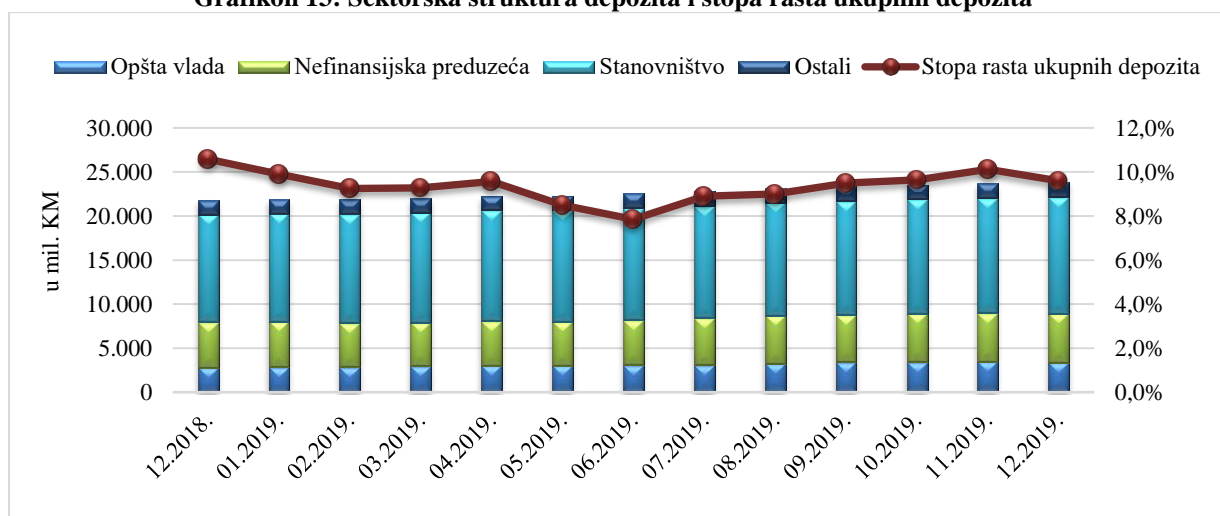
Grafikon 12: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita



Izvor: CBBiH

Na kraju mjeseca decembra 2019. godine ukupni depoziti su uz stopu rasta od 9,6% g/g dostigli 23,8 mlrd. KM. Najveće učešće u ukupnim depozitima 55,5%, su imali depoziti stanovništvu koji su dostigli 13,2 mlrd. KM. uz stopu rasta 9% g/g. Drugi po učešću sa 23,3% su bili depoziti nefinansijskim preduzećima sa dostignutih 5,5 mlrd. KM i stopom rasta 6,9% g/g. Treći po veličini sa učešćem 14,1% su bili depoziti opšte vlade sa iznosom od 3,3 mlrd. KM i stopom rasta od 19,8% g/g.

Grafikon 13: Sektorska struktura depozita i stopa rasta ukupnih depozita



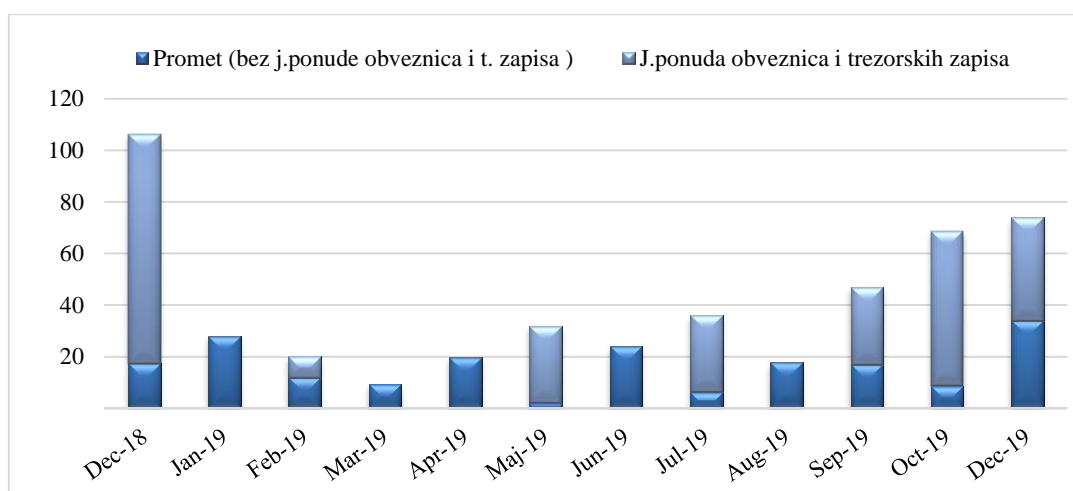
Izvor: CBBiH

Berze u Bosni i Hercegovini

Na Sarajevskoj berzi (u daljem tekstu SASE) na kraju mjeseca decembra ostvareni promet je iznosio 74,1 mil. KM. Ovaj iznos je bio za 30,3% manji u odnosu na stanje u odnosu na stanje u istom mjesecu prošle godine, i predstavlja 55% ukupnog prometa na berzama u Bosni i Hercegovini.

U mjesecu decembru održana je 25. aukcija obveznica Federacije Bosne i Hercegovine čime je za emitenta prikupljeno ukupno 40 mil. KM što predstavlja 54% od ostvarenog prometa na SASE.

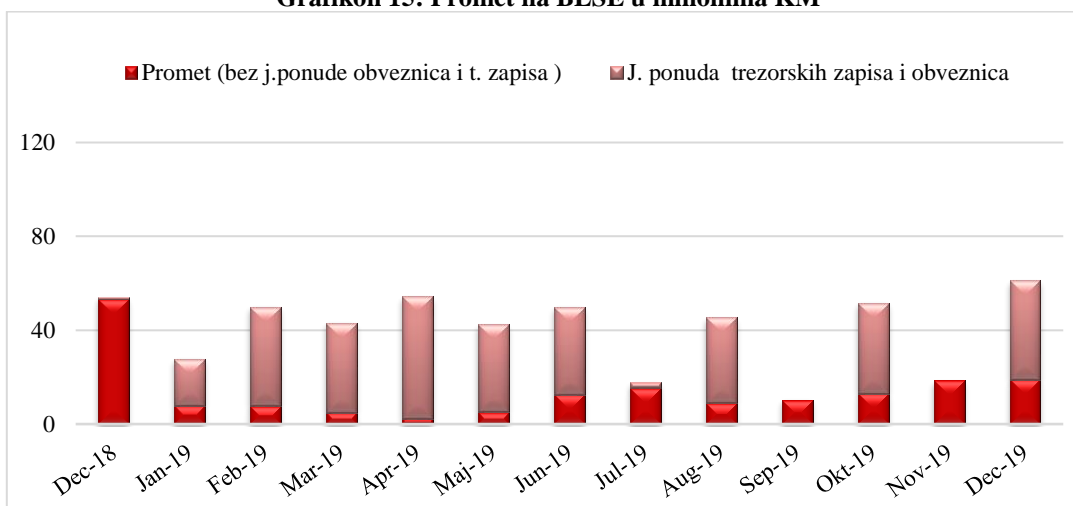
Grafikon 14: Promet na SASE u milionima KM



Izvor: SASE

Na Banjalučkoj berzi (u daljem tekstu BLSE) na kraju mjeseca decembra promet je iznosio 61,3 mil. KM i bio je veći 12,9% g/g. Ovaj iznos predstavlja 45% ukupnog ostvarenog prometa na berzama u Bosni i Hercegovini. U ovom mjesecu je putem javne ponude obveznica skupljeno za emitente prikupljeno 42,2 mil. KM što predstavlja 68,9% prometa na BLSE.

Grafikon 15: Promet na BLSE u milionima KM



Izvor: BLSE

Ukupan promet u mjesecu decembru na SASE i BLSE je iznosio 135,3 mil. KM i bio je manji za 15,7% u odnosu na ukupnog prometa u istom periodu u prošle godine.

Tabela 4: Promet (u KM) na SASE i BLSE

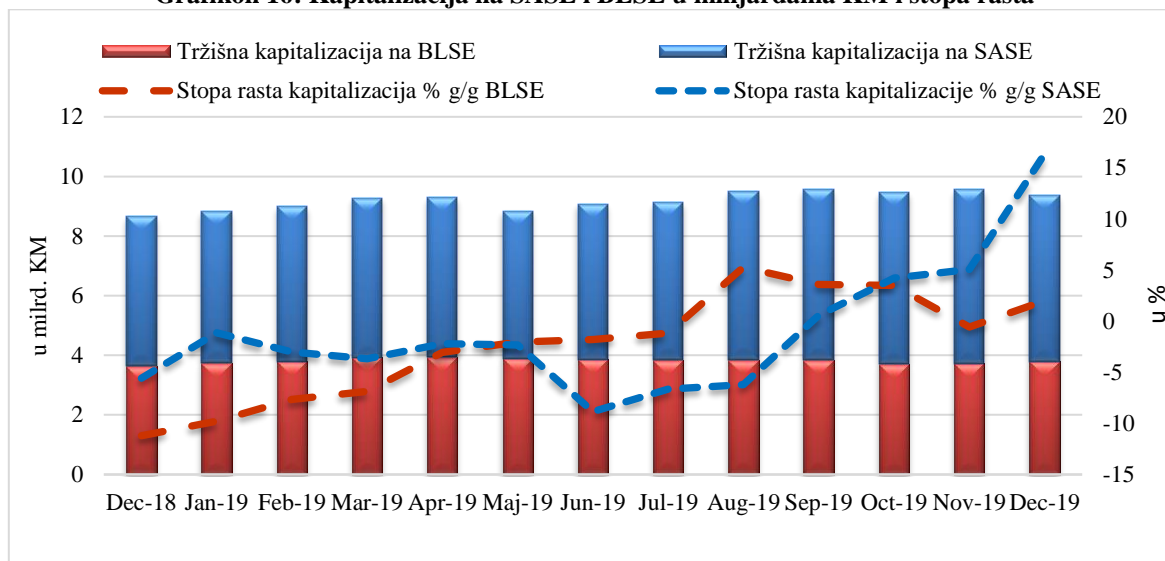
Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
Dec-17	84.069.264	20.155.644	104.224.908
Dec-18	106.302.831	54.274.795	160.577.626
Dec-19	74.064.481,7	61.276.177	135.340.659

Izvor: SASE i BLSE

Ukupna kapitalizacija u mjesecu decembru (SASE+BLSE) je dostigla 9,4 mlrd. KM sa stopom rasta od 8,3% g/g. U mjesecu decembru kapitalizacija na SASE je iznosila 5,6 mlrd, KM i sa stopom rasta 11,2% g/g je ostvarila učešće 59,6% u ukupnoj kapitalizaciji. U istom periodu

kapitalizacija na BLSE je dostigla 3,8 mlrd. KM i sa stopom rasta od 4,3% g/g ostvarila učešće od 40,4% u ukupnoj kapitalizaciji.

Grafikon 16: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta



Izvor: SASE i BLSE

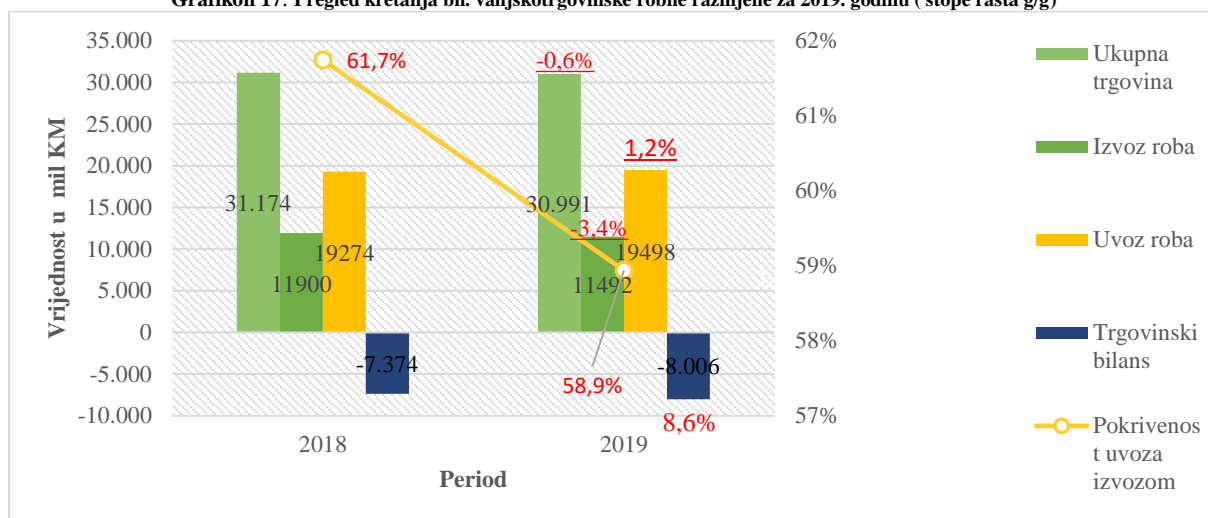
4. Vanjski sektor

Vanjskotrgovinska robna razmjena

Za razliku od prethodne godine kada je Bosna i Hercegovina zahvaljujući povoljnim poslovnim prilikama u glavnim trgovinskim partnerima ostvarila vrlo dobar vanjskotrgovinski rezultat, to nije bio slučaj u 2019. godini. Naime, prema trenutno raspoloživim podacima BHAS za 2019. godinu u Bosni i Hercegovini je došlo do značajnog slabljenja vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom koja je dodatno intenzivirana u posljednjih nekoliko mjeseci. Opšte poznata činjenica je da Bosna i Hercegovina u vanjskotrgovinskom smislu prilično zavisi od ekonomskih kretanja u zemaljama EU, obzirom da skoro 75% izvoza roba plasira na tržišta zemalja EU, dok se s druge strane oko 60% uvoza snadbijeva iz EU. S toga, ekonomska kretanja u okviru ovih zemalja uz nivo proizvodnje u okviru domaćeg proizvođačkog sektora skoro u potpunosti determinišu kretanja vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Naime, slabljenje ekonomske aktivnosti u zemljama EU dovelo je do slabljenja izvozne tražnje što se manifestovalo smanjenjem proizvodnje u prerađivačkoj industriji i slabljenjem robnog izvoza Bosni i Hercegovini. Tako je Bosna i Hercegovina prema preliminarnim podacima BHAS-a za 2019. godine zabilježila pad izvoza od 3,4% i usporen rast robnog uvoza od 1,2%, što je rezultiralo značajnim povećanjem robnog deficita od 8,6%, dok je pokrivenost uvoza izvozom smanjena za preko 2 procentna poena (dalje u tekstu p.p).¹⁷ Pregled kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za 2019. godinu prikazan je na grafikonu ispod:

¹⁷Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Statistika robne razmjene BiH s inostranstvom, januar-decembar 2019. godne“, 20.01.2020. godine.

Grafikon 17. Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za 2019. godinu (stope rasta g/g)



Izvor: BHAS

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za 2019. godinu Bosna i Hercegovina je ostvarila robni izvoz u vrijednosti od oko 11,5 milijardi KM što je za 3,4% manje u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, posmatrano po kvartalima, registrirane stope rasta robnog izvoza su iznosile: K1: -0,6%, K2:0,4%, K3:-5,8%, K4:-7,5% respektivno. I ovi pokazatelji potvrđuju slabljenje ekonomske aktivnosti u Bosni i Hercegovini iz kvartala u kvartal prema kraju godine. Ako se robni izvoz u 2019. godini posmatra po proizvodima, vidljivo je da su najznačajnija smanjenja izvoza roba koja su dovela do smanjenja ukupnog izvoza roba su registrirana u okviru većine tradicionalno izvoznih orijentiranih grana kao što su aluminijum 31% (1,8 p.p), koks i naftni derivati 76% (-1,4 p.p), namještaj 16%(-1,0 p.p), i proizvodi prehrambene industrije 7% (-0,4 p.p) i dr. S druge strane, povećanja robnog izvoza koja ipak nisu bila dovoljna da bi se spriječio pad ukupnog robnog izvoza su registrirana u okviru izvoza električne opreme 16% (0,9 p.p), gotovih metalnih proizvoda 6,9% (0,7 p.p), proizvoda od gume i plastičnih masa 18,1% (0,7 p.p), građevinskog materijala od preko 50% (0,6 p.p), te mašina i uređaja 5,3% (0,3 p.p). Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima, u 2019. godine Bosna i Hercegovina je najviše robe izvezla na tržište zemalja EU28 u iznosu od preko 8,4 milijardu KM što predstavlja oko 73,5% ukupnog robnog izvoza i smanjenje od 3,4% u odnosu na isti period prethodne godine. U zemlje CEFTA-e u istom vremenskom periodu izvezeno je preko 1,9 milijardi KM što predstavlja oko 16,2% ukupnog izvoza roba i smanjenje od 2,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano pojedinačno po zemljama koje spadaju u glavne trgovinske partnere, najznačajnija smanjenja izvoza roba zabilježena su prilikom izvoza na Kosovo 97% (-1,1 p.p), Njemačku 3,8%(-0,6 p.p), Sloveniju 4,8% (-0,4 p.p), Hrvatsku 4,4% (-0,5 p.p) i Italiju 3,9% (-0,4 p.p) i u Tursku 9,5% (-0,3 p.p), u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane najznačajnija povećanja izvoza roba su registrirana prilikom izvoza u Austriju 6,7% (0,6 p.p) i Srbiju 4,6% (0,5 p.p) u odnosu na isti period prethodne godine.

S druge strane, u 2019. godini Bosna i Hercegovina je ostvarila uvoz roba u vrijednosti od oko 19,5 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 1,2% u odnosu na isti period prethodne. Međutim, ako se robni uvoz posmatra na kvartalnom nivou vidljivo je da je u drugoj polovini godine došlo do značajnog slabljenja robnog uvoza u Bosnu i Hercegovinu pri čemu je u K3 i K4 registriran pad robnog uvoza od -3% odnosno -1,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovakva kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene na neki način odlikavaju usporavanje ukupne ekonomske aktivnosti, odnosno sporiji rast proizvodnje,

potrošnje i investicija u zemlji tokom 2019. godine u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano pojedinačno po proizvodima najznačajnija povećanja uvoza roba, a samim tim i doprinosi rastu su registrirana u okviru uvoza: naftnih derivata i koksa od 24% (1,7 p.p), električne energije 51,4% (0,5 p.p), motornih vozila 10,6% (0,6 p.p) i prehrambenih proizvoda 5,4% (0,5 p.p). S druge strane, uvoz je smanjen u okviru kategorija sirova nafta, bazni metali, hemijski proizvodi, koža i tekstil, što je u konačnici i rezultiralo ovom stagnacijom ukupnog robnog uvoza

Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, tokom 2019. godine uvoz roba iz zemalja EU iznosio je skoro 12,1 milijardu KM, što predstavlja oko 62,3% ukupnog robnog uvoza i povećanje za oko 3,6%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio skoro 2,4 milijarde KM što predstavlja oko 12,2% ukupnog uvoza i povećanje od 3,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama, tokom 2019. godine došlo je do povećanja uvoza roba iz Italije 7,5% (0,8 p.p), Hrvatske 5,5% (0,5 p.p), Njemačke 1,8% (0,2 p.p), Kine 8,2% (0,6), Srbije 3,8% (0,4 p.p), Austrije 7,2% (0,3 p.p), dok je uvoz roba smanjen prilikom uvoza iz Rusije za preko 50% (-2,5 p.p) i Slovenije 1,1% (-0,1 p.p).

Viša osnovica i stopa rasta uvoza roba u odnosu na izvoznju rezultirali su značajnijim povećanjem robnog deficita u odnosu na isti period prethodne godine. Tako je robni deficit u periodu u 2019. godini iznosio skoro 8,06 milijardi KM, što predstavlja nominalno povećanje od 623 miliona KM odnosno 8,6%. Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u periodu u 2019. godine iznosila je 58,9% što predstavlja pogoršanje od skoro 3 p.p u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, pokrivenost uvoza izvozom sa zemljama EU u 2019. godine je iznosila 69,4%, dok je u istom vremenskom periodu pokrivenost sa zemljama CEFTA-e iznosila 78,7%. Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za period 2019. godinu po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 5. Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene za 2019. godinu po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
	2018	2019	2019/2018 promjena %		2018	2019	2019/2018 promjena %		2018	2019	2019/2018 promjena %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
UKUPNO	11900	11492	-3,4	-3,4	19268	19498	1,2	1,2	-7368	-8006	8,6	8,6	58,9%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINSKOG PORUKELA	171	150	-12,4	-0,2	545	587	7,8	0,22	-374	-438	17,0	0,86	25,5%
2 PROIZVODI BILNOG PORUKELA	224	219	-2,5	-0,05	757	762	0,7	0,03	-533	-543	2,0	0,14	28,7%
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINSKOG PORUKELA I PREHRAMBENE	114	124	8,8	0,08	207	185	-10,6	-0,11	-93	-61	-34,4	-0,43	67,0%
4 PRERADEVINE PROIZVODI MINERALNOG PORUKELA	319	307	-3,9	-0,10	1576	1658	5,2	0,43	-1257	-1351	7,5	1,28	18,5%
5 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE Ili SRODNIH PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	1298	1070	-17,6	-1,92	2974	2882	-3,1	-0,48	-1676	-1812	8,1	1,85	37,1%
6 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE Ili SRODNIH	992	936	-5,6	-0,47	1786	1752	-1,9	-0,18	-794	-816	2,8	0,30	53,4%
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	415	499	20,2	0,71	1254	1311	4,5	0,30	-839	-812	-3,2	-0,37	38,1%
8 KOŽA I KRZNO	192	143	-25,4	-0,41	448	377	-15,8	-0,37	-256	-234	-8,7	-0,30	37,9%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	802	756	-5,7	-0,38	291	315	8,2	0,12	511	441	-13,6	0,94	240,0%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NIHOVI PROIZVODI	325	281	-13,5	-0,37	454	451	-0,7	-0,02	-129	-170	31,5	0,55	62,3%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	627	636	1,4	0,07	1232	1236	0,3	0,02	-605	-600	-0,8	-0,07	51,5%
12 OBUČA, ŠEŠIRI, KAPE I SLUČNI PROIZVODI	757	765	1,1	0,07	343	370	7,9	0,14	414	395	-4,6	0,26	206,8%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLUČNIH BISER, PLEMENTI METALU I NIHOVI PROIZVODI,	90	144	60,5	0,46	383	397	3,7	0,07	-293	-253	-13,7	-0,55	36,3%
14 BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	12	22	77,7	0,08	18	30	66,7	0,06	-6	-9	44,1	0,04	71,7%
15 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI TRANSPORTNA SREDSTVA I NIHOVI DIJELOVI I SATOVI, MIJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI ORUŽJE I MUNICIJA, NIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	2290	2100	-8,3	-1,60	2203	2152	-2,3	-0,26	87	-52	-159,8	1,89	97,6%
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI TRANSPORTNA SREDSTVA I NIHOVI DIJELOVI I SATOVI, MIJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI ORUŽJE I MUNICIJA, NIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	1437	1590	10,6	1,29	2664	2758	3,5	0,49	-1227	-1168	-4,8	-0,80	57,7%
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NIHOVI DIJELOVI I SATOVI, MIJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI ORUŽJE I MUNICIJA, NIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	371	381	2,8	0,09	1355	1468	8,3	0,59	-984	-1087	10,4	1,39	26,0%
18 SATOVI, MIJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI ORUŽJE I MUNICIJA, NIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	32	35	10,1	0,03	290	285	-1,7	-0,03	-258	-250	-3,2	-0,11	12,2%
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	205	213	3,8	0,07	12	14	16,7	0,01	193	199	3,0	-0,08	1520,0%
20 RAZNI PROIZVODI	1227	1114	-9,2	-0,95	469	494	5,3	0,13	758	620	-18,2	1,87	225,5%
21 UMIJETNIČKA DJELA, KOLEKCIJONARSKI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%
98 NERAZVRSTANO	0	0,0000,1	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	#VALUE!	0,0	0,00	0,0%

Izvor: BHAS

5. Strane direktne investicije

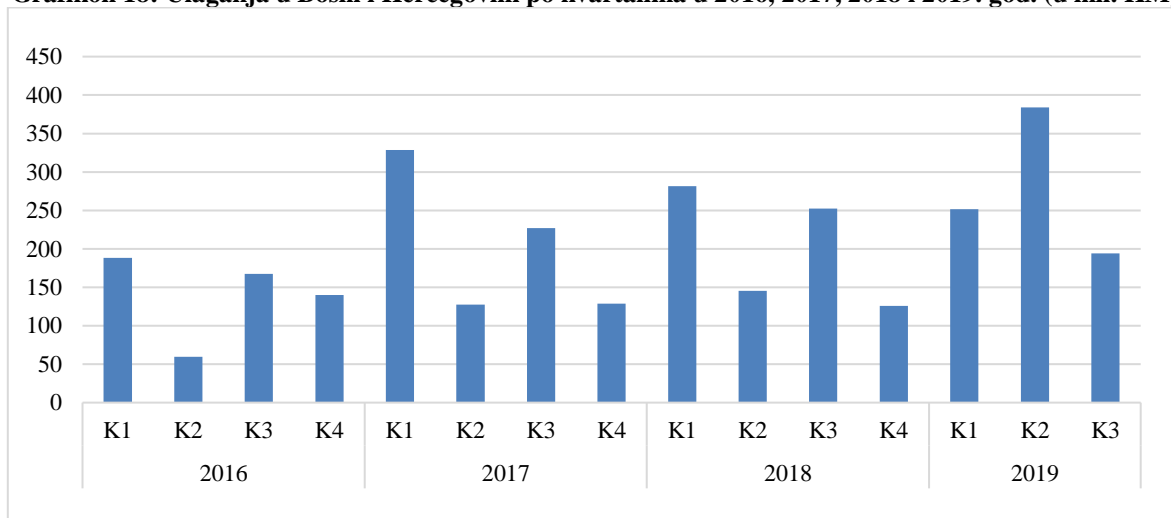
U periodu pisanja Informacije nisu bili dostupni podaci za četvrti kvartal 2019. godine. Prema posljednjim objavljenim podacima od strane Centralne banke Bosne i Hercegovine¹⁸ ukupna strana ulaganja u prva tri kvartala 2019. godine su iznosila 829,8 mil. KM (neto finansijska pasiva) i veća su za 22,1% g/g. Reinvestirane zarade¹⁹ su u prva tri kvartala 2019. godine iznosile 451,2 mil. KM veće su za 12,8% g/g, sa učešćem u neto finansijskoj pasivi od 54,4%.

Tabela 6: SDU po kvartalima u 2016, 2017, 2018. i 2019. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2016	188,2	59,4	167,5	140,1	555,2
2017	328,4	127,4	227,1	128,5	811,4
2018	281,5	145,5	252,4	125,6	805,0
2019	251,7	383,9	194,3		

Izvor: CBBiH

Grafikon 18: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po kvartalima u 2016, 2017, 2018 i 2019. god. (u mil. KM)



Izvor: CBBiH

Kreditna agencija Standard & Poor's agencija za ocjenu kreditnog rejtinga je u septembru 2019. potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B pozitivni izgledi“. U prethodnoj ocjeni (mart 2019. godine) ova kreditna agencija unaprijedila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting sa „B stabilni izgledi“ na „B pozitivni izgledi“. Druga kreditna agencija koja daje redovnu ocjenu za Bosnu i Hercegovinu, Moody's Investors Service, takođe je u septembru potvrdila ranije ustanovljeni (februar 2018. godine) kreditni rejting „B3 stabilni izgledi“.

¹⁸CBBH - BOP6_Q3_2019.

¹⁹ Pokazuje odnos ulaganja u već postojeće kapacitete u odnosu prema ulaganjima u nove projekte.

Polazeći od naprijed navedenog, predlaže se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine da nakon razmatranja *Informacije o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar/siječanj – decembar/prosinac 2019. godine* donese sljedeći:

Z A K L J U Č A K:

1. Usvaja se *Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar/siječanj – decembar/prosinac 2019. godine*.